

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410191 Mulatorp

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Elisabet Wallsten

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410191 Mulatorp**

Kommun: Olofström

Områdets totala areal: 57,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-05-29

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-05-31

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6530 - Lövängar

9010 - Taiga

9110 - Näringsfattig bokskog

9190 - Näringsfattig ekskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Mulatorp bidrar till att uppfylla miljömålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt- och djurliv.

De prioriterade bevarandevärdena i Mulatorp är den artrika lövängen, inägomarkernas stora mängd hamlade ädellövträd, de ek- och bokdominerade ädellövskogarna samt den omgivande gran- och talldominerade naturskogsartade utmarksskogen. Inägomarkernas beteshävdade gräsmarker får också allt större betydelse ju mer naturvärdena utvecklas där. Mulatorp är ett representativt och värdefullt exempel på äldre tiders småskaliga kulturlandskap i nordvästra Blekinges skogsbygder, med lövängar, öppna och trädbärande betesmarker, naturskogsartade utmarksskogar och en mycket stor artrikedom.

Beskrivning av området

Mulatorp är en ensamgård i Blekinges nordvästra skogsbygder, direkt gränsande mot Skåne. I sydväst gränsar området mot Mulasjön och i nordost mot Hejsjön. Gården brukades på traditionellt vis fram till 1980-talet. På inägomarkerna finns en stor mängd hamlade träd, främst ask (rödlistekategori starkt hotad), men även lind och lönn. Ett mindre område hävdas genom traditionell lövängsslätter, medan merparten av de öppna och trädbärande gräsmarkerna beteshävdas. Dessa delar utgörs främst av utvecklingsmarker mot silikatgräsmarker och trädklädda betesmarker. I söder tar en hedbokskog vid, som mot öster övergår i en näringsfattig ekskog. Inägomarkerna och de angränsande ädellövskogarna hyser en mycket artrik flora och fauna, med bland annat rödlistade arter som sommarfibbla (nära hotad), almlav (sårbar), lunglav (nära hotad), gryning filtlav (nära hotad), blek kraterlav (sårbar), bokvårtlav (nära hotad), jättekamskivling (nära hotad), räfflad nagelskivling (nära hotad), ängsmetallvinge (nära hotad) och mindre bastardsvärmare (nära hotad). Blomskägglav (som tidigare varit rödlistad) finns också relativt allmänt på främst ek.

Från gården leder en välbevarade fägata österut till utmarken, som karaktäriseras av en naturskogsartad gran- och talldominerad skog på stor- och rikblockig morän. I sänkor finns små björk- och tallsumpskogar. Skogen präglas fortfarande av att ha varit en blädad, traditionellt skött bondeskog. Fram till mitten av 1900-talet bedrevs här även skogsbete. Spåren av mänsklig påverkan minskar med ökat avstånd från gården. I söder gallrades en del gran i en mindre del av skogen efter att det traditionella nyttjandet upphört. I öster påverkades ett cirka 1 hektar stort område av en skogsbrand i slutet av 1970-talet. Bitvis finns rikligt med blåbärsris i skogsmarkerna. Knärot (nära hotad) finns noterad från området, liksom vedskalbaggen gulbrämrad brunbagge (nära hotad). Skogen nyttjas även av tjäder för födosök.

Vad kan påverka negativt

Hela området

- Konkurrens från för området främmande arter eller stammar, eller påverkan av sjukdomar eller skadeorganismer. Till exempel askskottsjukan, som försvagar och dödar askar.
- Byggnads- eller anläggningsarbeten, liksom skogsbruk, markexploatering eller annan markanvändningsförändring i eller i angränsande områden, som leder till negativ påverkan på skyddsvärda naturtyper eller arter i Natura 2000-området.
- Fragmentering av biotoper, såväl inom som i anslutning till området, som till exempel leder till minskad kontakt mellan områden och ökade kanteffekter på mindre objekt samt försämrade spridningsmöjligheterna för arter med begränsad spridningsförmåga.
- Direkt eller indirekt tillförsel av näringsämnen, jordförbättrings- eller bekämpningsmedel som kan missgynna eller vara skadligt för områdets skyddsvärda arter, till exempel genom tillskottsutfodring eller avmaskning av betesdjur, näringsläckage eller kalkning.

Skog och andra trädbärande marker

- Brist på viktiga livsmiljöer och strukturer för skyddsvärda arter, som exempelvis gamla grova träd, ihåliga träd, döende träd, stående och liggande död ved i olika former och nedbrytningsstadier, stenar, block och små vattensamlingar.
- Bristande träd- och buskontinuitet, som på sikt leder till att ersättningsträd och -buskar saknas när de gamla dör.
- Beskuggning av eller igenväxning i anslutning till ädellövträd eller andra strukturer eller biotoper som kräver mer öppna förhållanden eller hyser arter som kräver detsamma.
- Konkurrens från gran i ädellöv- eller tallmiljöer.

Ängs- och betesmarker

- Minskat eller upphört slätterbruk (inklusive fagning och efterbete) i slättermarkerna, vilket leder

till igenväxning och utarmning av den slätterhävds-gynnade floran och faunan.

- En felaktig skötsel av slätterängarna, till exempel användning av icke skärande redskap eller för tidig slåtter.
- Upphörd hamling, som förändrar trädens kronutbredning samt minskar förutsättningarna för trädstammarna att uppnå hög ålder, vilket i sin tur har en negativ påverkan på kryptogamer och vedinsekter knutna till denna typ av livsmiljöer.
- Minskat eller upphört bete i beteshävdade marker, vilket leder till igenväxning av såväl öppna som trädbärande marker.
- Bete med fel djurslag, felaktigt betetryck eller bete vid fel tid, som hotar naturvärden i området (till exempel hästar som gnager bark på värdefulla träd eller fårbeta i fjärlsbiotoper).

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

- Området är avsatt som naturreservat sedan år 2004, med en utvidgning år 2007, och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägares och nyttjanderättshavares förfoganderätt över området och vad dessa behöver tåla för intrång. Det finns även en skötselplan för naturreservatet från år 2004, med en deluppdatering från år 2009. Reservatet förvaltas av Länsstyrelsen Blekinge.
- Miljöersättning för bevarande av betesmarker och slätterängar enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet år 2014-2020 finns i området.
- Inom Natura 2000-området finns en nyckelbiotop.

Behov av åtgärder

- Området är inte basinventerat. Såväl skogsmarkerna som de hävdade delarna behöver naturvärdesinventeras med avseende på arter, strukturer och funktioner. Delar av området behöver även naturtypsinventeras, bland annat det tidigare hävdade, öppna området i södra delen av bokskogen. Även bok- och ekskogarna bör kontrolleras om de uppfyller kriterierna för dessa naturtyper, eller om de är mer åt trädklädda betesmarker.
- Skötselplanen bör uppdateras.
- Äldre väg- och stigsystem samt andra kulturhistoriska lämningar som håller på att växa igen bör röjas fram.
- Gran i ädellövskogarna eller tallmarkerna (till exempel brandytan) röjs bort vid behov.
- Frihuggning av ädellövträd sker vid behov.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och -arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**6530 - Lövängar**

Areal: 0,36 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs i Mulatorp av en artrik äng som hävdas genom slåtter med efterbete på traditionellt sätt. Floran är mycket artrik med exempelvis gullviva, hirsstarr, prästkrage, St Pers nycklar, sommarfibbla (nära hotad), svinrot, ängsvädd, pillerstarr, knölklocka och gökblomster. Fjärilarna ängsmetallvinge och bredbrämrad bastardsvärmare (båda nära hotad) har också noterats. Drygt 25 hamlade askar (starkt hotad) står i ängen. Många av dessa är gamla och har hål med mulm. På träden växer signalarter som almlav (sårbar), platt fjädermossa, guldlockmossa och fällmossa. I träd- och buskskiktet återfinns också enstaka lönn, vildapel, björk, oxel, slån och hassel.

Bevarandemål

Områdets lövängar ska vara minst 0,4 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och präglad av slåtter med efterbete. Kärlväxtfloran ska karaktäriseras av slåttergynnade arter som gullviva, hirsstarr, prästkrage, St Pers nycklar, svinrot, ängsvädd och sommarfibbla. Ängen ska till största delen vara öppen, men med inslag av minst ett tjugotal hamlade träd, främst ask. Många av de hamlade träden ska vara gamla och har håligheter. samt hysa gynnsamma substrat för skyddsvärda kryptogamer. Det ska även finnas yngre, hamlade träd som efterträdare till de äldre. Träd, buskar, sly eller ohävdsarter som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska inte finnas. Fjärilsfaunan ska vara artrik med för naturtypen karaktäristiska arter, som exempelvis ängsmetallvinge. Odlingsrösen ska till största delen vara solexponerade och fria från lövsly och träd, så att de inte beskuggas eller skadas av stammar eller rotsystem.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

9010 - Taiga

Areal: 41,72 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av en barnaturskog som utvecklats från en bläddad bondeskog. Störst mänsklig påverkan på skogen syns närmast gården, där mängden död ved är liten, samt i söder, där ett område tidigare gallrats. Markerna är kuperade, med bitvis branta sluttningar ner mot Mulasjön i sydväst. I nordost gränsar området mot Hejsjön. I flera sänkor finns små sumpskogar med främst björk och tall. I övrigt dominerar i huvudsak gran eller en blandning av gran och tall. I delar av området finns glesa tallskogar med ett väl utvecklat skikt av blåbär. I dessa delar är föryngringen av såväl tall som gran dålig. Ett cirka 1 hektar stort område i öster påverkades av skogsbrand i slutet av 1970-talet. I det brända området finns bitvis tätt med ung gran mellan de överlevande tallarna. Knärot (nära hotad) har noterats i skogen och i några kärr växer missne. Tjädern utnyttjar skogen för födosök. I norr finns lämningar efter ett tidigare torp och skogarna genomkorsas av en del äldre väg- och stigsystem. Ett traditionellt, extensivt skogsbete planeras att återupptas i områdets norra delar.

Bevarandemål

Arealen taiga ska vara minst 42 hektar. Tall ska gynnas där den förekommer, annars gran. Det ska finnas rikligt med gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till tall och gran. Inslag av ädellövträd kan förekomma. Trädsnittet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gott om död ved, stubbar och stående döda eller döende träd. Omvälvande störningar i form av exempelvis högt grundvatten, stormfällning, brand eller insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Typiska arter av mossor och lavar ska växa på gran och tall. Knärot ska förekomma i minst enstaka exemplar och det ska finnas lämpliga livsmiljöer för tjäder. Områdets kulturlämningar bör hållas fria från igenväxningsvegetation och nedfallna träd.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott. Föryngring av tall och gran behöver säkras.

9110 - Näringsfattig bokskog

Areal: 3,44 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av en olikåldrig, relativt gles hedbokskog med inslag av ek, på kuperad mark som sluttar ner mot Mulasjön i sydväst. Bitvis är inslaget av andra lövträd stort. Inväxande gran har tagits bort på senare år och ett extensivt bete planeras att återupptas. Vid övervakning av epifytiska mossor och lavar år 2014 hittades rikligt med barkornlav, havstulpanlav och klippfrullania. Även fällmossa, gammelgranslav, glansfläck, rostfläck och lönnlav förekommer tämligen allmänt. Spädfrullania och bokvårtlav (nära hotad) har hittats i enstaka exemplar.

Bevarandemål

Arealen näringsfattig bokskog ska vara minst 3,4 hektar. Bok ska dominera, men inslag av annat ädellöv kan förekomma. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till bok och andra ädellövträd. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Död ved i olika former, inklusive levande träd med döda träddelar, ska förekomma allmänt. Gran kan förekomma, men ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Typiska arter av mossor och lavar såsom fällmossa, klippfrullania, spädfrullania, barkornlav, havstulpanlav och bokvårtlav ska förekomma allmänt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott. Om en extensiv beteshävd återupptas är det viktigt att åtgärder vidtas för att säkra möjligheterna för trädens föryngring och områdets trädkontinuitet.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 2,25 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av en relativt gles ekskog som ligger i anslutning till inägomarken och som tidigare har betats. Inväxande gran har tagits bort på senare år och ett extensivt bete planeras att återupptas. Här förekommer även andra trädslag, som bok, asp, björk och tall. Lavfloran i området är enligt nyckelbiotopsinventeringen rik med bland annat blomskägglav (tidigare rödlistad), som förekommer tämligen allmänt. Laven växer här, förutom på ek, även på sälg och apel. Andra noterade lavar är bland annat almlav (sårbar), bårdlav, rostfläck och traslav. Fällmossa och guldlockmossa förekommer också.

Bevarandemål

Arealen näringsfattig ekskog ska vara minst 2,3 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till ek. Det ska finnas rikligt med död ved i olika former, inklusive levande träd med döda träddegar, tämligen allmänt och gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Det ska finnas inslag av solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer genom en variation mellan tätare och mer glest beskogade delar. Gran, buskar eller sly ska inte tillåtas ta överhand eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Typiska arter av mossor och lavar, såsom fällmossa, guldlockmossa, almlav, bårdlav, blomskägglav, rostfläck och traslav, ska förekomma allmänt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott. Om en extensiv beteshävd återupptas är det viktigt att åtgärder vidtas för att säkra möjligheterna för trädens föryngring och områdets trädkontinuitet.

Dokumentation

- Almqvist, W-A. & Hugne, K. 1975. Olofströms kommun, underlag för naturvårdsplan. Landskap 22. Alnarp, lantbrukshögskolan
- Andersson, R. 1997. En översiktlig inventering av vedinsektsfaunan vid Mulatorp i Olofströms kommun under år 2001. Rapport till länsstyrelsen i Blekinge län
- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala
- Artportalen. 2017. www.artportalen.se (uttag januari 2017)
- Jordbruksverket. 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig: <https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>
- Länsstyrelsen i Blekinge. 2004. Beslut om bildande av naturreservat i Mulatorp i Olofströms kommun, med tillhörande skötselplan
- Länsstyrelsen i Blekinge. 2007. Beslut om utvidgning av naturreservat i Mulatorp i Olofströms kommun
- Länsstyrelsen i Blekinge. 2009. Beslut om ändring av skötselplan för naturreservatet Mulatorp i Olofströms kommun
- Länsstyrelsen i Skåne, Blekinge, Halland och Kronoberg. 2016. Epifytiska lavar och mossor i bokskog- utvärdering av miljöövervakning i södra Sverige 2011-2014
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11
- Ryberg A. 1993. Sammanställning av funna svampar på Mulatorp. Rapport till länsstyrelsen i Blekinge län
- Svensson, U. & Björegren, I. 1994. Mulatorp. Examensarbete 20-poäng skoglig naturvårdsutbildning 1994
- Skogsstyrelsen. 1992. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 1197-1992
- Trädportalen. 2016. www.tradportalen.se (uttag 2016-10-18)

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta

Natura 2000 - SE0410191 Mulatorp

